

המציפה

דמי החתימה לשנה בפולין 400 מ"מ.
 דרבע 100 מחיר נלווין בודד 10 מ"מ. ביחד
 עם הסודא הקטן, מחירו 750 מ"מ לשנה.
 190 מ' לרבע. מחיר שני הנלוות יחד
 לאחדים 18 מ'. מחיר הקה"ס לבדו, לשנה
 350 מ"מ, לרבע 90 מ"מ, נלווין בודד 8 מ'.
 מחיר מודעות 30 מ' בעד שורה
 קצרה או מקומה. מחיר ברכת מז'מ או
 הולדת אירוסין 60 מ'.
 □□□

Kraków, dnia 14 stycznia 1921.

גליון ג'.

כראקא, מ' בא ה' שנת

מאת האדמיניסטרציה.

תוכן הענינים.

מפני שנוי היחס, שבין התצאת המצפה ובין התצאת הקורא הקטן לא יוול מחיר זה האחרון לחותמי המצפה. ונס דמי החתימה של הקה"ק שונים הם מאשר נקצבו בפרוספקט: עתה מחירו לשנה 350 מ', לרבע 90 מ' ומחיר גליון בודד 8. גם מאת החותמים שכבר שלמו מחיר נמוך מזה, נבקש להוסיף על דמי החתימה את החסר, כדי שלא יבא המצפה לידי הפסד.

מדו ועד באר שבע — ר"ד מ. שמשון. מה יאמרו עליכם בניכם סחר? — דפאל ספר. סמירה בעתונים: כיצד נבוא לידי אחדות? מתהפכות הזמן — המספספך. מדינה ומדינה ומטריח: כמראא. בפולין הקטנה. בפולין, ברומניה, בליסא. באשכנז. באנגליה. בארץ ישראל. השבוע בכל העולם. — פילמוזן: זושא בעק: בשוכי אל ארץ מוכדתי. — היהרות והשמיות: בן ציון ראספורט.

מדן ועד באר שבע.

הפסידה כבר אנגליה את מצרים, את אירלנד, את פרס וגם שלטונה בקנדה ובהודו מתנווד. קנדה מתכננת למרוד באנגליה ולהתחבר עם ארצות הברית וכבר בנתה לה צי אדיר כיום השקפ ביהד עם ארצות הברית. בהודו מחליטים החושבים פעם אחר פעם, לסרב בשלמות אנגליה ולהקרקע מעליה. כמו שעשו כבר המצרים והפרסים בהצלחה מרובה. זה עתה היה קנגרס בהודו והחליטו, לחברו חרם על כך מה שיש לו שייכות עם אנגליה ושלטונה ותרבותה ומסתרה. ובפרס אחרי שחיל הרוסים נכון בכל עת לעוררם להפיל מעליהם עול זרים. קרוב איפא לשער, שהמלכות האנגלית הכללית קרובה לקצה ובעוד מעט תשתה את כוס כר האימפריה, שמלכ בכמה מסדרנופול ואלכסנדר ועד נאפוליאון. ואיך גם בכל ופלישתיה לא תעמודנה באמנותן לאנגליה וכאשר אך ישמעו הפרסים והערבים כי מררו ההודים באנגליה והצליחו להקרקע ממנה, סיד יתאזרו ללכד את פלשתיה ולספחה בממלכתם. אם המצא ימצא רוב יהודים בעת ההיא בארץ ישראל, יעמדו על נפשם ויצילו את ארצם מיד שכניהם. אבד אוי לנו אם נתרשל בעריותנו ובנפול מלכות אנגליה ימצאו הפרסים והערבים בסוריה הדרומית רק יהודים מתי מעט כיום הזה, הרי יתפשטו בארץ ויבלעוה ולא יתנו עוד לכף הנל יהודי דרוך על אדמת אויה המערבית וסי יודע מה יהיה גורל מתי מעט אחינו היושבים כבר על אדמת ישראל. והלא ראינו כבר בהג הפסח שעבר מה למי דעת הערבים יושבי סוריה הדרומית בעת שידם תקיפה צריך לעשות ליהודים החלשים, שאינם יכלים למחות, אל נא נפתח מה לשמן, אבד בוברנו את גורל אחינו באוקראינה, שנפלו בידי מתנקמים בעת שלא היו מלך ויד הזקה בארץ, או תסמנה שערים בשרנו לזכר האפשרות, שינתקו פעם הכלבים את כבלי הברז מעל צואריהם בטרם תמצא ידנו לשים מחסום על פיהם, לכל ינעצו את מלחמותיהם בבשרנו. לפי זה נקף לשפוט מה נדור עון אלה מאחינו, שיש בידם להשתתף בכסום הנון לנאופת הארץ ולהרבות אוכלוסינו בה ואינם משתתפים. במה יצדיקו אלה את גפושם לפני השמים, לפני הצבור, לפני ההסמוריה ולפני בניהם אחריהם, שפא ינכרו כלל להבין, איך אפשר היה הדבר, שבשנות תרפ"א—תרפ"ב היתה אפשרות נפלאה

במדה ועימה חלקו לנו שתי הממשלות האדירות, שכבשו את אויה המערבית, את נבול ארצנו; אף לא את נבול עולי מצרים נחלו לנו: רק מדן ועד באר שבע, אבל נתנו פסורים את כר ארץ פיניקיה (צד וצידוק), שלפי נבולי ספר יהושע נפלה בחלקו של שבת אשר ואת כל ארץ הבשן הוות יאיה, שנפלו לפנים בחלקו של שבת מנשה, וממשלת צרפת אומרת בפירוש, לפי עדותו של נחום סוקולוב, שאין עיניה רעה ביהודים, אדרבה, אלמלי היה ישוב היהודים עולה, בידנו, היתה מוסרת לנו גם את הנפות האלו בעין יפה, אלא שהיא יראה שמא לא יעלה הישוב בידנו זאיכ תפול כר ארץ ישראל לאנגלים לנחלה ולתת מארצה לאנגלים אינה רוצה, ואם אך תראה, שהתאחזנו בארץ ולקחנו אותה בנחלה, מיד תתן לנו את כל גלילות הצפון. לפי זה רק בנו תלוי הדבר, אם תהיה לנו ארץ ישראל גדולה ורחבה כמו בימי מלכי ישראל המצליחים או ארץ ועירה מקווצה, בין שפת ים יפו ועכו ובין שפת הירדן, רצועה קצרה, שאין להתפשט בה, או נכון יותר: אם נחפזין באמת ובתמים לנחול את הארץ ולמאם בארצות הנלות, או ננחל נחלת יעקב, נחלה בלי מצרים, כמליצת המדרש, ואם נתרשל בדבר, אם נקפוזין את ידנו ונקשיח לבנו מעוזר לנחול את הארץ, או גם ארץ קטנה, נחלת עולי כבד, לא תהיה לנו, כי צרפת ואנגליה יחלקוה בנינו ובסוף הפול כופה בידי הסורים ותשוב לשוטמתה התורקית. כי אל נא נמעה את עצמנו, אין לנו לבטוח בשתי הממשלות האדירות אנגליה וצרפת, כי תשמורתנו לנו את הארץ עד שיעלה הרצון מלפנינו לאסוף במשך כמה דורות את הסכומים העצומים ועד שנתחזק ונתאמץ ותהיה לנו היכולת לעלות ולירש את ארצנו. כי מלבד שאין ערב לנו, כי הרצון הטוב השולט היום בחוגי הממשלות ביחס אלינו יתמיד גם להבא, כי לאו בכך יום מתרחשים נסים, הרי אין ערב גם לצרפת ולאנגליה, כי שלטוניהם האימפריים יאריכו ימים, אדרבה ישנם כבר סימנים סובתקים, שמדינותיה של מלכות אנגליה מתפרקות אחת אחת, ומי יודע אם לא קרוב היום, שתאבד אנגליה את כל מדינותיה הרחוקות, כמו שקרה לסדר ולאשכנז, הרי לעינינו

זואת, אחת בהיסטוריה, לנאול את ארץ ישראל ולהושיב שם יהודים בעת שכל העולם קאה אותם וכבר הושיבה אנגליה בתוכה אף נציב יהודי, שהתאמץ בכל עוז לעשות את פלשתינה לארץ יהודית. אבל הוא וממשלתו בלנדון מצאו אונים אומות. עשירי היהודים פנו איש לבצעו ולא זכרו את עמם ואת ארצם ולא שתו לבם לאחריותם לפני אלהי ישראל, הרוצה בנאילת הארץ ובישובה היהודי.

רגילים הם בני עמנו כל כך במלים עקרות, שאינן עושות פרי ושנאמרו משום דרוש וקבל שכר, עד שגם בבוא אותו היום הגדול והנורא, שגם לעמנו יש לדבר איזו מלה רצינית ופוריה, הזקוקה למעשה תכופ, ישמעו וינענעו בראשיהם ויתפלאו על כח הרבור ועל יסעת הסגנון, אבל אין עולה כלל על דעתם, שעכשו באה העת שלא המלים הנאות הן העיקר, אלא המעשה שאחריהן.

התנצלותם האחת שלאחינו האמידים חובל היות, שגם הדורשים והכותבים בדבר הזה הסתפקו בקריאתם ובכתבם, אבל לא טרחו הרבה עד כה לנשת אל הנדיבים בעצמם ובכבודם, לדבר אל לבם ולפתוחם לעשות חובתם, אפשר שהיו שומעים, אפשר גם שלכות מקצת עשירינו אינם קשים יותר מלכות מנהיגי הציונים, הלא מהומר אחד קורצו. לפיכך גם למנהלי הציונים מלתנו אמורה: אל נא אחים חתרשלו, סן תאחרו את המועד! השתמשו בשעת הכושר ואם לא עכשו אימתי!

ד"ר מ. שמשון.

מה יאמרו עליכם בניכם מחר?

הננו עדי דאיה לומן, שנבנות בו תרבות חדשה ותבנית חדשה לכל העולם, אין שואל עכשו, אם מה שאנו עושים מתאים לסדר קבוע ועומד, אלא אם מה שאנו עושים מתאים לצרכנו. אין עכשו שום דבר קיים, אין אדם נחשב כאפיקורס אפילו אם אינו מאמין בקיום מפת הארץ החדשה, שנערכה בוורסיל, כי סוף סוף גם הנבולות החדשים, שיצרו שם, אינם מקיפים אומות מהורות ושלמות, בלי תערובות מעוטים משועבדים ונלחצים, ובכלל האין מושלי העמים של עכשו כחה אחת, השליטה ורודה במעמדים אחרים, לעשקם ולשעבדם? מצב כזה אינו בר-קיימא.

ברוסיה אמרו בעלי המנופול של הצדק ליצור את עולם התקוין ולכות את כל האנושות, לעשות כן בכל הארצות, ומה תקנו שם? נולו את השלטון מידי מעמד זה ומסרוהו בידי מעמד אחר, האם בזה הביאו נאולה לעולם? הרי כל הצארים יחד עם שריהם ועבדיהם ועושי דצונם לא שפכו דמי נקיים הרבה כל כך ולא מלאו את הארץ כל כך רשעה, חמס ועושק כמתקני עולם אלה, המרעובים צודון עשירות מידינו בני-אדם ומיתים אותם בחרב וברעב ובמנפה ובכל יסורי תופת.

כל מתקני העולם, מן וויצ'ון ולצ'ויד דוורדש עד לענין ופרוצקי, הבטיחו, כי יבערו אחרי עול הצבא, האוכל את יגיע האדם, האם קיימו הבטחתם? במקום הצבא השחור קם הצבא האדום והלבן וחבלי מתבלי עולם אחרים, שאמנתם שפיכת דמי נקיים וחרבן יגיע כמה מאות שנה, והעמים עיפים וינעים ואינם יכולים לפרוק מעליהם עול מאשריהם החדשים, שאין רעתם פחותה מזו של מהוללי מלחמת העולם, דבר אחד בולט ונראה לעיני כל: כל העמים, שזכו לנאולה ולהרמת קרניהם הגדועות עיי המלחמה, רואים את אשרם רק בלהין עמים חלשים הנתונים תחת ידיהם, כמו שעשו לוחציהם לפנים וכמו שעושים תמיד מאשרי האנושות לוחצי ריעיהם בשם הצדק והסדרים, כדי לעשקם ולעשות עושר מיגיע כפי אחרים.

איכה יאפא נבטה אנחנו היהודים במדת הצדק ובתקון העולם, שמבטיחים עדיין תקיפים ידועים, הרינו מעוט שבמעוטים בכל הארצות וגורלנו נורל כל העמים החלשים, הוקוק לחסדי השליטים התקיפים

וידינו על התחנתה עוד יותר מכל המעוטים, כאשר עדיין שולט המשפט הקדום נדרנו ונקל לגולל עלינו. אשמת כל רשע ועושה עולה, אך הממשלות השליטות, שיצרו את המדינות החדשות ועשו את המדינות הקטנות למלכות גדולות ואדירות, התנו תנאי מפורש עם כולן, שיחוננו את המעוטים הלאומיים והרתיים והנזעיים אשר בארצותם ויקבעו בספר החקים היסודיים, שיש רשות בידי המעוטים לשלוט בעצמם על חרבותם ועניני דוים ושאר צרכי צבורם והוקה אהת ומשפט אהר לנר ולאורה הארץ, ואחרי השמטה של שנתיים הואילה גם הממשלה הפולנית לפרסם את זכיות המעוטים, ואולם השאלה היא: מי זה ידך לפנינו, להנהיג את הזכות האלו בחיים? הויש לנו איזו הסתדרות כללית לכל העם? אין מנהל לנו מכל בנים גדלנו, ראשי הקהלות של עכשו אינם באי-כח העם ואין כל יחס וקשר בין קהלה וקהלה, אין לנו מי שידבר בשם כל העם היהודי, מיליוני נפש שבארץ הזאת, אין מי שיתבע סדרי קהלה חדשים והסתדרות כל הקהלות לאנדה אחת ועיכפ איה ועד לצרכי תרבות.

ובכן ענינו ראות וכלות, כי כל התקלות הישנות במתנו בעיני עומדות ועתידות הן לעמוד גם להבא, בתי התלמוד-תורה אינם כתקונם ואינם ממלאים אפילו תפקידם העיקרי, לגדל יודעי תורה ויראי שמים, כי במקום תורה ילמדו הנערים סלפול כל היום ואת חקי התורה לא ידעו, ואציל שאין שם זכר לידיעת תנ"כ ומסר היהדות ומדות טובות ונמוסים, ומכיש דרך ארץ, שידעו הבחורים לאכול מיגיע כפיהם ולא לצפות לעשות עושר בעולה, ככל הולכי במל שבשוק, ולא טובים מאלה המה בהים המודרנים, שאלו את הורי הילדים או את הידדים עצמם ותוכחו מיד, שאין גם אלה ממלאים תפקידם, אין תורה ואין מסר יהודי ואין אפילו ידיעת שפת עבר על בוריה ואין לדבר עוד על ידיעות חול, ומאין נקה בתי ספר טובים המכוונים לתכליתם, אם מעולם לא שקדו באמונה להכין מורים לבתי ספר עברים או לבתי חית, אומן פדגוג אינו בא לעולם בצביונו ובשכלו כאדם הראשון, אלא צריכים לגדלו ולחנכו בעמל רב, ואין מתעורר כלל בקרבנו להכיר את החסרון והעת אינה עומדת, מבתי ספרנו יוצא דור אחר דור, שאינו מכיא הכיתה מאומה מידיעות בית רבו, גרוע מזה הוא גורל רוב בני היהודים, המתחנך בבית כלליים עיי מורים מבני הנכר ברוח וזה ליהדות, נשמת הילדים תרעל לשנוא את היהדות ולבוה פיקתת אם, היש צורך לתאר גם הנוכח של תלמידי החדדים?

מה לנו מכל האספות ומכל הדרשות וההרצאות היפות? כל זמן שלא יכנסו אנשים חדשים אל הדרי הקהלות, המבינים את דוים והרואים את הגולד ולא יסתפקו במכירת בצלים ותפוחי אדמה ותשלומי שכר שוחטים ודיינים, אין לנו לצפות לשנוי במצב צבורנו, כל זמן שלא נכונן בתי הנוך מורים הנונים בכל עיר גדולה, שיוכלו לחנך את בני היהודים לתורה ולדרך ארץ תחת השגחה מעולה ומדויקה, ששאלת בתי הספר תחדל מהיות שאלת פרנסה למורה זה או זה — כל עמלנו וכר צרותינו לריק וכל ההוצאות, שנוציא לחנוך הילדים הן ממון האבוד, כל זמן שלא נשנה את המצב הזה מעיקרו יגדלו בנינו לעם הארצות נסה, לבטלה ולשנאת היהדות, ועתידים הם בנינו אלה, כאשר יגדלו ויבינו את רסיוננו, שהיה בידנו לתקן את סדרי הצבור וסדרי החנוך ולגדלם לתורה ולדרך ארץ ולא עשינו זאת, לפי שבטחנו במנהלים שאינם הנונים ומסכנו על נסים, בנינו אלה יבחו אותנו ויהיו פדור אביו ואמו יקללי.

כל זמן שלא נתקן שני הקלקולים האלה מעיקרם, לא יחדור אל הרחוב היהודי אור צה ורוח חדשה, וכל זאת אנשי דורנו, אין מי שידאג בעדנו ואם אין אנו לנו — מי לנו? אמנם דאנות אחרות מעיקות על לבכם, דאנות פרנסה, דאנות שער הסחורות והשפרות, נפשכם ונפש בניכם נפשכם קודמת, תרמו, אבל מה יאמרו עליכם בניכם כאשר יגדלו? הידונו אתכם לכך זכות?

רפאל פפר.

סקירה בעתונים.

ביצע נבוא ליד אחרות ?

מה ידאב לבנו בראותנו, כי בזמן ששונאינו קמים עלינו לכרותנו במלא מובן המלה, דמנו נשפך כמים ברוסיה ואין מוחה ואין גוער ברוצחים; כל פרנסות היהודים יצאו מתחת ידיהם ואנו זקוקים להמציא משלהייד חדשים לכלכלתנו, ושם במורה נפתחה לפנינו אפשרות להתחיל חיים מדיניים חדשים בארץ אבותינו. אחד מפלאי דברי ימינו הוא זה, שהרפואה באה לפני המכה, ואין עתה דבר נחויץ לנו כאחרות האומה ואת האחרות הזאת יקפתו לנו מתחרה ריב ידועים שבכל מפלגה ומפלגה ואינם נותנים את עמנו להתאחד באיזה אופן. על זה קובל גם מר הרץ צייטלין ב"מומנט":

עם שלם אם הגיע ליד אכרן עצות; עם שלם, שאבד את דרכו ואינו יודע אנה לפנות; עם שלם אם נתסורר לכתות אין מספר, שכל אחת מושכתו לעברו; עם גרף ונלחץ מכל העולם, שבניו אינם שמים לב לצרת הכלל, אלא מתקוטטים בקלות דעת ובזדון בינם לבינ עצמם; אם עם שלם רואה לפניו את השאלה הנוראה: להיות או להחריף ובכל זאת יפנה כל אחד לעברה, איש לבצעו או יתאסף בתות כתות, כנופיות כנופיות, שלכל אחת יש מטרה נרודה אוקטנה, אך לא המטרה האחת: להציל את עם מן הכליון; כשהגיעה השעה, הגדולה בחיי עם, קול הנצחיות קורא אצלו: לך וחדש את היד! ואותו הקול אינו נשמע מפני שאין הצעקנים הנפרדים בשוק— או צריכים יחיד סנולה בכל אתר ואתר, אשר לב להם להרגיש ולהבין, לתת ידיהם זה לזה ולהתחבר לאנודה אחת ולנסות לעשות דבר באחריות עצמם.

ומר צייטלין מתיאש מן האחרות ומחליט, שאין לנסות כלל לדבר על לבות אנשי המפלגות על-אדותיה, כי לא יאבו ולא ישמעו. אך מר בן שמואל בה"יוד" אינו מתיאש וטוען: אמנם בעיני התרבות והדת ובכלל בעינים רוחניים אין האחרות אפשרית, אבל במה נשתנינו מכל אומה? גם בעמים אחרים לא יעשה על הדעת לדרוש, שיתחבר כל העם לאנודה אחת בעיני התרבות ובכל זאת עינינו הרואות, שהם מתחברים כמה פעמים בעת צרה לתכלית הצלת הכלל מן הסכנה ומפני מה אין הדבר אפשר גם בקרבנו להתחבר לעינים כלכליים, לענין ההגנה. כמדומה שאין חלוקי דעות בזה, אין הציונים דמשל דורשים כלל, שיעלו כל הנולים לאי וגם הסיציאליים יודו, שאם אפשר להבין חיים מאושרים לחלק מן היהודים באי, אין למחות בידיהם, איכ מה זה מעכב בידנו לעבוד יחד בעיני הול?

מתהפכות הזמן.

התזכרו את הימים הראשונים הטובים — או הרעים — שבעל בתים מיוחסים, (ואיזה יהודי בן תורה או יודע ספר אינו מיוחס?) היו מואסים במלאכה ובכל יגיע כפים יהיו מתפארים: בכל משפחתי אין אף בעל מלאכה אחד, כמו שהיו מתפארים, שאין במשפחתם משומד או מסור או תפוש בבית האסירים. במלאכה היו אוהזים רק בעלי-מום או יתומים עוובים או בורים, הסרים מרדכי היהודים והיו בעלי המלאכה שפלים ובוזים בעיני כל וגם הם ולזו כעצמם והיו עוובים חצי חנם וקבלו עליהם עניות ומחסור ברצון, כאומרים: כך יפה לנו, אין אנו כדאים!

והיום — מהפכה נמרדה, לא אדבר עוד על בעלי המלאכה שעלו לגדולה וצברו הון וקנו בתי הגבירים ועורכים להם שלחנות כאחד הנסיכים לפנינו, זה ככר דבר מצוי, שאין בו חרוש, אך אחרת אספר לכם, מעט מעט זנחים בעלי המלאכה את מדאכתם, מתביישים הם כבר לחיות מיניע בסם, הכך דרכם של אדונים, ליגע ולהלכת? לא

ולא, הם יוצאים כבר אל הכרסה השחורה ותופשים מעשי המיוחסים או קנה יקנו סחורה על מנת להצניע, כדי להכפיל אחיכ את המחיר, ואפילו הלבירים עורכי פינקסיהם של סוחרים ומשרדים מואסים היום ביגיע כפיהם ורואים חיים קלים בככר הברסה או בהסתרת סחורה, מלגלגים הם להכריהם המעטים, שנשארו עוד כפופים על פינקסיהם בשכר רב מאד שלא יאומן. סוחרים מבקשים היום עורכי פינקסים בנרות ורוצים לשלם תיק מרק בעד שעה עבורה אחת ואינם מוצאים. העבודה העלובה נמאסה שוב במחננו ודוקא עמי הארץ ופורעי מוסר מאסו בה.

ואולם המיוחסים, בני המלכים, היהודים היפים וכד שורת כותל המורה התחילו כוחרים במלאכה והם עורנים לה כמו לאיזה אושר מיוחד, למין חלק לעוהיב, את בניהם התחילו מלמדים מלאכה וכד מאוים היא, שכל ישראל יהפכו מהרה לבעלי מלאכה וימאסו בעסקי האויר, מהפכה כזאת מי מלל לנו!

הפכפכך.

מדינה ומדינה ומקריה.

במראה.

כשישיבת ועד העיר של הציונים נמנו ונמרו, להכנס אל מועצת הקהל לפי שעה בלי בחירה, כדי להשתתף בהנהגת הצבור היהודי. לציונים נועדו חמשה מקומות ולמפלגת הבלתי זקוקים של ד"ר גראס נועדו ארבעה מקומות. הסיציאליים אינם רוצים לקבל מנדטים בלי בחירה, כי להם הפרינציפא עיקר והיהדות עצמה טעל שבטפלים.

ביום ה' שכנע שעבר היתה בהיכל הקהל אספת עם רבה, שהקשיבה בצמאון את הדין והחשבון, שנתנו לפנינו שלושת הצירים הלאומיים: ד"ר טהאן, עויד גרינבוים ועויד הארטנלאו מפעולתם בסיים ומן הפוליטיקה היהודית, ד"ר טהאן תאר בדברים כלליים את מלחמת המפלגה היהודית הלאומית בארצות המזרח ובסוף בפאריו ובזוריו ובאגודת העמים עד שהטיה מועצת הממשלות על המדינות החדשות, להכניס בחוקיהן היסודיים חוק מתן זכוין למעושים וזכות כלכלת תרבותם כעצמם ועד שקבלה עליה גם פולין את החוק הזה ועד שפרסמה אותו בקובץ החקים ועתה יאסף גם בחקים היסודיים, מר גרינבוים, הכר הועדה הממונה על החקים היסודיים בתוך הסיים, תאר את המצב הפוליטי והמוסרי השולט בחוני הסיים, הריאקציה התגברה ועליה נבנתה עצת יצירת סינאט, שבתחלה לא עדה במחשבה, אין לדמות סינאט פולני לסינאט צרפתי או אמריקני. שם יושבים בו זקני החכמים והממוחים, שעצתם דרושה בין לממשלה ובין למועצת המדינה ואולם כפולין ישבו בו משכילי האומה ואציליה, שכולם שייכים למפלגה ידועה ימנית, וישתמשו בכח הסינאט, לעכב כל תקון טוב הנעשה לטובת העם ולהתקדמות הצבור ובכלל להטות את מכונת המדינה לפי צורך התקפים הימניים, ממילא יוצאה ממנו סכנה מרובה ליהודים, כי יודעים אנתנו את אצילי העם הזה ואת משכיליו, שכולם עוינים את היהודים ומתחכמים לנזור עליהם גזירות רעות, כדי לשים ככלים על ידיהם ולהנצל מהתחרותם בעסקיהם, בסינאט עצמו לא ישבו מן היהודים אלא לכל היותר מתבולל אחד ורב תרד אחד, שלא יוכדו להגן עלינו מפני הרב פיהם של התקפים, בפולין התרשה והרחבה שאחרי השלום יהיו כארבעים אחוזים עמים זרים, על הפולנים לשמור את זכויות כל העמים האלה, כדי לעשותם לאזרחים נאמנים, שלא יתנכרו על המדינה כל הימים לפרקה ולפוצצה, כמו שהיה באוסטריה ובהנה, שלחץ העמים הורים קטרנ עליהן בשעת הסכנה וגרם את בטולן, אך יש תקוה, שחכמת הפולנים תדע את הסכנה המצויה בפוליטיקה של לחץ ונזר טשפט החלשים ותתן לכל

בקשה מאת ראש קהלת קראקא, להקהיל ועידות כאלה לעתים קרובות.

בחדש שעבר היתה בקראקא ועידת כל הועדות של מרכז העזרה ליהודי פולין מכל ערי פולין הקטנה ואחרי שקצה וטריה החליטו, לחדול מתת תמיכות לנצרכים בכסף בעין. אלא לעזור את נווקי המלחמה במלוות בלי רבית. בקניית צרכי מלאכה ומיני מכולת בשותפות. כדי לחרבות את העבודת הפוריה והמועילה בתוך היהודים ויחדלו מן הבטלה ומן הצמיה לעזרת אחרים. אולם החטיכה בכסף בעין הרבתה את הבטלה והשנווררות בקרבם והפריעה את המוסר ונרמה כמה קלקולים בסדרי חלוקת הכסף. אך להחלטה הזאת אין הסכמת המקבלים מספיקה. צריך גם להסכמת המתנדבים באמריקה. זה דבר קשה. כי שם אין הצדקה הזאת מסודרת בהסתדרות אחת. אלא מפוצצה היא בכמה סלונות לפי מקומות מוצאיהם ולפי מעמדיהם. כל סלונה, המכונה רעליעף, רואנה רק בעד עיר אחת או גליל אחד בפולין והיא שולחת שליח מיוחד לאירסה, לחלק את הממון הנקבץ. חוץ מן ההוצאות המיותרות, שכל אחת מוציאה לדיק, אין לעשות שום חקון בצדקה הזאת במצב הפרוד. כדי להטות לבות הנדיבים באמריקה לתקנת הגיל התעוררה הועדה המקומית במי לעלעל ושליחה מכתבים חחרים אל המרכז בקראקא ואל כל ועדות הערים בפולין הקטנה בהצעה, לשלח מלאכות לאמריקה, כדי לסדר שם את כל הרעליעפות לאנדרה אחת וכל כסף הצדקה ישמש ליסוד בנק גדול להלוות מסון לתגרים ולבעלי מלאכה ולאנדרות. להרבות את המלאכה ביהודים ולהרגילם ליגיע כפיים. גם ישמש הכסף לקניית שתפיות של חומר גלמי ומיני מכולת.

הרעיון הזה כדאי היה להרביצו בכל מדינות פולין וליטא וגם באמריקה. למען יחדלו סוף סוף נשמי חנדבות, המרבים דק שנוודים בישראל ומרניצים את הדלים לבטלה ולהמלת עצמם על הצבור ואת המחלקים — לשליחת יד בממון הצבור.

בטרנוב נצחו הציונים נצחון גדול, שכמיהו לא וכו עוד בשום עיר בפולין. מכיא פרנסי קהלה שנבחרו הרוב הם ציונים. ממילא גם ראש הקהלה וסגנו ניב ציונים והוקא יהודים פשוטים בעלי בתים ולא דקטורים.

בפולין.

כל המסלנות וכוונת המסלנות הציוניות בפולין התפשרו להתחיק לשכה משותפת לעניני שלשתינה והגרה והכנת חלוצים. לכל יצטרכו להוציא הוצאות כל אחת בפני עצמת.

בשבוע שעבר הגיעה לצדו כמות גדולה של כלי מלאכה שונים ומכונות לכל מקצועות האומנים. הכלים האלה נשלחו מאת הדייק באמריקה, למכרם בזול ליהודים בעלי מלאכה, שישלמו בעדם לשעורים טענים.

באמצע החדש הזה יעלו ראשי האדמוריים מסולין ועמיהם חסידים בעלי הון, לבקש באיי מקום להתגוד בו ולהאחו בארץ. בחוני הציונים בווארשא מלנגלים להם ועושים גם מזה ענין למחלוקת ולנדומים. אין להבין טעם הרבר? האם מובת העם או הארץ דורשה להחיק במחלוקת ולהרחיב את הפרוד בישראל בכל אופן? נכון היתה שמן העם יערו כמתחרהי הריב.

בווארשא נוסדה חברה לשמירת הבריאות בתוך היהודים, לחקים אמבולטוריום, מרחצאות חנם, בתי חולים ובתי קיץ לילדים, דירות בזול לעניים, בתי הסגר לחולים וככום לבנים צבוריים ובכלל שמירת הטהרה. בחברה מתעסקים רופאים ונשים. תקנותיה כבר נתאשרו.

ברוסיה.

ברוסיה באות שמועות רעות, שחבולשיוויקים דנו למיתת את

העמים האלה את זכויותיהם האזרחיות והלאומיות באמונה ובתוכם נבנה גם אהנו ונוכה בזכיות, שובה אותנו החזה הוורזילי. — מר הארטנלאז פרט את העבודה הקשה, שעברו הצירים היהודים אחרי גרוש הבולשיוויקים, שהקמרו והעליפות הכדויות על היהודים התנברו והביאו את כל יהודי פולין בסכנת בליה ואבדן ממש. אך בעמל הצירים היהודים יצא צדקנו לאור עד שכל שרי הממשלה, כל הסיים ובל העם נטחתי תיכף, כי שקר העירו בנו המעלילים עיי שומר תרועתם פאטי ורשעי שונאינו בושנ משברם עד שבסוף כמעט נשברה הועם ואין קולם נשמע עוד.

המארחי, שאבד כאן את ערכו הראוי ונשכח כמעט מלב רבים, מפני ההתרשלות מצד הועד, הקיץ פהאם לתחיה כבוא הלום בשבוע שעבר ראש המזרחי בפולין ציד הסיים מר העשיל סארב שטיין. באולם הקהל התאסף המון רב הגונים ואחרי סתיחת האספה עיי חבר הועד מר יוסף דרזנר, נאם מר סארבשטיין בענין איי והעביר לפני הנאספים את כל המאורעות, שעברו על ארצנו מן הקונגרס עד עתה. בתוך דבריו ננע גם בענין השליח הירוע של אנורת ישראל בספרים, שהלך להויק במהאה גלויה נגד מלאכי הציונים ודרישתם, וכהיות נפשו מרה עליו מן השמועות הבאות תכופות מאיי כי העולים החפשים מחללים כל קודש, צוח על ההרדים וגם על המורחים, שעתידיים הם ליתן את הדין, שאינם מרבים לעלות גם הם להכריע בנגד החפשים. עלינו להסיע שמה לכהים שתי מיליוני יהודים, איכ עלינו הרתיים להיות מן הראשונים, למען חוסר המדינה על ידי הנאמנים לתורתנו בטרם ירבו שם החפשים ונהיה מן הצועקים ואינם נענים. מר פארבשטיין מחייב את כל העשירים החרדים בהקדישו עתו וממונו וכל לבו לטובת רעיון המזרחי, לבנות את ארצנו ברוח התורה והיהדות המסורה. החלפו הרבה דברים לשכלול המזרחי פה ובחוד ליסוד חדר מזרחי ולתכלית זו נאסף כבר סכום הנון. מי יתן ולא ירדם עוד הועד ויוכר למה נבחר.

בפולין הקטנה.

ביום כי שיו היתה בבית הקהל בקראקא ועידת צירי הקהלות של פולין הקטנה. השתתפו הקהלות: קראקא, טרנוב, רישא, דמביק, אשפיצין, ירוסלב, אנדריחוב, לבוב, סדנוויה ואחרות. היובר נשיא קהלת קראקא דיר לאנדא פתח את האספה בתאור עמלם של גולי אוקראינה והחובה המוטלת על קהלות פולין לקרמם בזרועות פתוחות, כי מלכה הצרה הגדולה, שאהינו האוקראינים נפצאים בה, אין לשכוח, כי זה לפני שש שנים קדמו יהודי אוקראינה אלה עצמם את שבויי יהודי גליציה, שעברו בעריהם, בלחם ובמים ברחמים רבים ודאנו לכל מחסורם. אחרי הוכח במשך שעות אחדות החליטה הועידה, לבונן בקראקא ועד מרכזי, לעזור את גולי אוקראינה בכל הערים בכל אשר תמצא ירי אחים לצרה. סניסים יוקמו בכל עיר ועיר וכל קהלה וקהלת תקדיש סכום קבוע לזה. מלאכי הקהלות קבלו על עצמם את את החובה הקדושה הזאת וגם הבטיחו לקבץ כסף מבין יהודים בכל הערים. מר זילברמניג ראש קהלת טרנוב הקדיש מיד בשם קהלת טרנוב מאה אלף מרק.

אחרי הוציא הרב דיר פריינד מלבוב על צורך בית מדרש בכלי לחנך רבנים חרדים בשביל קהלות פולין הקטנה, כי בבוא התוד פאיוו קהלה למנות, רב אביד אין בכל הארץ שום רב, הבקי בעניני חול והיודע שפת המדינה והמסד פרנבה יוצא מזה לחיי הצבור. הועידה החליטה לבקש מאת קהלת לבוב, להקהיל את הרבנים החרדים, שיעריכו תכנית הלמודים לבית המדרש ההוא. בסוף הודיע הייר דיר רשאל לאנדא, כי ביחד עם ראש קהלת לבוב השתדל לפני הממשלה בדבר קמה לפסח וחיא נתנה רשויון לקנות חטים, הועידה

הצורך הפיננסי להשתמש מן התשלומין. אך הרב לא מחל על זכותו ותבע את הפרס בדין. בבית הדין הציע עוד שמות שמונים יהודים, שמלאי חובתם באופן הזה, השופטים. חיבו את הצורך לשלם את הפרס.

באנגליה.

מלך אנגליה מנה את היהודי לורד רידינג (רוסוס אייזיק) למשנה למלך, למשול בשמו על כל ארצות הודו. היהודי הזה היה כידוע ראש בית הרץ הגדול באנגליה ואחייניו ציר אנגליה באמריקה. אומרים עליו, כי הוא ביקונספילד שני ויציל את הודו לאנגליה והעתון צורר ישראל. מורנינג פוסט חורף לשונו ומקטרג וטוען: איכה ימסר המלך את השלטון על כל ארצות אויה בידי יהודים ומה יאמרו העמים המחמדים, הלא הרפה להם הדבר! המניסר לעניני הודו הוא היהודי מונטאנו. נציב פלשתינה הוא היהודי סמיועל ועתה יהיה גם נציב הודו יהודי, האם נמסרה כבר כל המלכות בידי היהודים? אך כפי הנראה המלך ויועציו לא ישמעו בקול נביחתו.

באותו העתון המשטיף התפרסם מכתב מפולין, שאינו אלא מלשינות על גולי היהודים הרוסיים, העוברים דרך פולין למערב, כי הם צרה גדולה לפולין והנם מסיתים את העם לדעות בולשיוויות וגם אמריקה לא תוכל שאתם.

המניסר היהודי אלפרד מנה, שקבע על עצמו תפקיד הפיננסי בא"י, עלה לאי ביהר עם וויצמן, לדון עיד ההלואה היהודית לא"י ועיד אדמת הממשלה הטורקית, לדרוש למסרה לעולי נולח.

בארץ ישראל.

שלטון המדינה בירושלם הריץ שלנרמה נחוצה אל הנהנת הציונים בלונדון, לשלח מהרה אלף פועלים לא"י, הנהוצים לעבודות צבוריות במסעות ובמחיצה, שהתחילה במדה מרובה וכל האנשים המצויים בא"י כבר עסוקים בשכר טוב.

ישראל בלקינה, אחד מעולי הנולח הראשונים מאנודת ביליה, שוהה עבשו באירפה התיכונה, לתכלית העלאת מאות יתומי רוסיה לארץ ישראל ולגדלם כמושבה מיוחדת, כמו שהעלה אחרי הפגרום הראשון בקישינב את יתומי הקהלה לא"י ויסר להם מושבה בשם קרית-ספר.

מר יהושע גולדשמיד בוויין הקדיש שעון גדול לתל אביב, לקבעו בראש בית הנמוזיה, הרצליה.

המושבות היהודיות בנליל העלין, שהחייבו השודדים אשתקד מתולח ותלחי שבות מעט מעט לאיתנן, יושביתן היהודים תורו והם מקימים את חרבותיהם.

בפתח תקוה התחיל היהודי זראצקי, שבא שמה מאנגליה, לעסוק בנידול עופות במדה מרובה. מאנגליה הביא שמה מיני תרנגולים ואווים מן המובהר ומכונות לחמם את הביצים והוא מקוה שבקרוב יאסוף 2000 ביצים ביום אחד. הוא רוצה להחיל בדרך הזה את מחיר העופות והביצים.

מחיר ספרים הולך בא"י, כי רבים יוררים לאמריקה ומזכירים ספריהם בול. גם מחיר הקמה ירד פאר, כי באו ספינות הרבה טעונות קמה מאורנגיניה ומאוסטרליה.

בתעשית היין במושבות השפלה אצל יפו בא משבה כי שוקי יין ברמל באוסטרליה, אשכנו ורוסיה הדלו והיין החול מאד ואין עליו קופצים. עדיין מונח יין הרבה משנת תרע"ט. הכורמים שקועים בחובות ואין ממה לפרוע. גם נתקלקלו הגפנים מזוקן.

חברת שמירת דברים עתיקים בירושלם יסד מוסר חדש לחקירת החפצים העתיקים הנמצאים בארמה, הפרופסור נחום סלוצקי ירצא שם בקביעות על הכתובות העתיקות של העברים, הכנענים והארמים,

השובי אחינה הציונים בעלי הכיס שמואל ברב שוסרטיץ ודיר נ"צ בורג מתוך השד של הכל, מתוך שנאת הפועלים את הציונים ואת העשירים. ברבש הזקן בקש להציל יין כרמל שהיה באוצרו וחשדו בו שהוא צובר סחורה לשם ספסרות והרנוהו.

צבא מחנה ראש הליסטים הידוע התנפל על היהודים ביכתיניסלב וערך בהם מטבת, פאות יהודים גפלו חללים ואלפים נספעה את העיר הצית באש כל רכוש הגוהדים נפל בידי הליסטים. הדיר עדר, שהיה ראש הועדה הציונית בארץ ישראל, שוהה עתה ברוסיה, להשתרל בעד הציונים, שלא ילחצו שרי הממשלה ויתנו להם רשיון לצאת לא"י וגם ליסר בתי ספר עברים.

מעט מעט נודע, כי לא בכל מקום פשטו היהודים צואריהם לשחיטה כרחלים ותרגולים. בכמה מקומות הודיינו בחורי היהודים והגינו על אחיהם ואחיותיהם בנבורת מכבים, כי ידעו שאין להם מה להפסיד, אבל יש מה להציל ובאמת הצילו כמה קהלות שלמות מהשמדה ובמקומות אחרים לקחו נקם אחרי הפגרומות והרגו גם הם בהורגיהם והפילו מאות חללים, ביהוד מפורסמים בפדוליה נכורי חמילניק, שנודדי הלסטים יראו מפניה כמו מפני חיילות הבולשיוויקים. בארסה הודיינו הנגבים היהודים והצילו את העדה היהודית, שיטה אחרת של הגנה היתה ההפגנה בלילות בצעמות ויללות, כמו שעשו אבותינו בימי הרומיים. היללות הפילו סהד מות על האויב ולא נשאר בהם רוח. עוד שיטה היתה, שכאשר התקצבו יושבי כפר בעיר לשלוח יד ברכוש היהודים, ירדו בחורי ישראל הכפרה והציתו את כל הכפר באש. ומאו יראו האחרים ללכת לשלול שדל.

ברומניה.

הרב אביד בקישינב ריץ ציר לזון הוציא כרח אל כל יהודי בסארביה ורומניה על אדות חלול שבת, שהתרגלו בו הסוחרים ונרמה להם כבר בהיתר. בדברים יצאים מן הרב הוא מסביר ליהודים את גודל ערך השבת ומוכירם חטאם, שבעמל רב הצליחו להטות לב הממשלה להחיר ליהודים לפתוח הניתיהם ביום א' לחצי היום ובאמת אין היהודים שומרים כלל את שבתם ועובדים גם בשבת וגם ביום א' והכל לשם בצע. בעיר יאסי שמעו הסוחרים בקולו ונקול רבנים אחרים ועשו חוזה, שכולם יסגרו בתי מסחרם בעיש לפנות ערב.

מזכיר הועד הפועל הציוני בלונדון, מר לאנרמאן בא ברומניה לישא וליתן עם הממשלה ועם ראשי היהודים בדבר העליה לא"י. הוא התראה גם עם באי כה אנגליה ברומניה.

בריטא.

יהודי ליטא באו במבוכה, המפלגות השמאליות שלהן אל השלטון הומני בוויילנא הודעה שהיהודים החליטו, סה אחר, שלא לחשתתף בבחירות למועצת היסוד, שעליה יהיה להחליט על גורל ויילנא ובנותיה, קצף גדול התעורר על זה על היהודים מצד הפולנים, שידם תקיפה בוויילנא, מיד קפצה המפלגה הדמוקרטית היהודית ופרסמה, שהיא תשתתף בבחירות ואחריה נטים רוב היהודים, בכרף מתקרבים היהודים אל הפולנים בליטא התיכונה, מועצת החנוך היהודית בוויילנא החליטה לעשות את למוד הלשון הפולנית לחובה.

באשכנז.

בברלין יוצא לאור שבועון אשכנזי אנטישמי בשם אויף נוט דויטש מאת דירטריך אקארד. העתון הזה קצב פרס של אלף מארק למי שיוכיח לו, כי ליהודי אחד היו שלושה בניס יחד על שדה הקרב. הרב ד"ר פריינד בהאנובר ערך רשימת של עשרים יהודים בקהלתו הקטנה לכה, שהיו לכל אחד בניס אחדים יחד בשדה המלחמה.

שר רפאלי ירצא על המסבעות העתיקים. החברה קבלה רשיון לחפור באדמה מתחת להר הוותים סביב יד אבשלום.

השבוע בכל העולם.

הצדפתים נחלו נצחון גדול פנימי. ממשלתם הוציאה שטרי מלוח חדשים ומיד קנה אותם העם בסך 27 מיליארדי פראנק. המניסטרים הפולני להספקה החליט לשלם לבעלי השדות בעד כור דגן חוץ מן הקונטיננט בכסף ובנופת או שפירט לערך 15.000 מרק. כדי שיחפצו לסכור תבואתם ולא ירעיבו את יושבי הערים. — מתוך הסחסור בקמת השולט בווארשא. מערבים שם האופים מינים מזיקים בלחם וקרו כמה מקרי הרעלה לאוכלי הלחם הקלוקל. — החווה למסדר בין אנגליה ורוסיה הסובייטית קרוב לידי נמר. אנגליה ותררה לרוסיה בדבר הזהב הרוסי המונח באנגליה. — ממשלת פולין עשתה חוזה עם אוסטריה להחליף סחם. מלח ונפט בברזל. קרונות וחומר ממוצץ. — איטליה ותררה על וכותה. שניתנה לה בוורוויץ להחרים ממון אשכנו הנמצא באיטליה. — הפועלים באוסטריה כופים את הממשלה לנווד עונש מלקות ומיתה על מפקיעי השער מסחירי הסחורות והשטרות. ואם לא תשמע הממשלה בקולם. או יעשו המה משפט עם ויתלו את כל ספסר שימצאו לפני הברסה. ולא דוקא ביהודים יעשו משפט. אלא גם בתנרי המערב הבאים ווינה לחמוס ולהרעיב את יושבי העיר. — המניסטרים למסחר אסר לאנשי צבא לנסוע בקרונות של אורחים. — נשיא אמריקה החדש הרד ינג אומר שכאשר אך יתחיל את ממשלתו בחודש מרץ יקהיל את כל הממשלות. להחליט לפרוק את נשקם של כל העמים. — ברוסיה התעוררו מרידות קשות נגד הבולשיוויקים. האכרים והפועלים הורגים בפקידים ומקימים ממשלות חדשות. — האכרים בגליציה המורחית קיבלים על חיל פטורא החונה עדיין בערי גליציה האנשים נזולים וזונכים ומלחכים את כל סביבותם. הם מבקשים מאת הממשלה לחלצם מהם. — ברומא יוצא לאור מסכת בנא. בתרא מתלמוד בבלי בתרגום איטלקי מאת הרב המנוח וויטוריה קסטיליוני. שהיה רב בפריאסט.

זו שא בעק.

בשובי אל ארץ מולדתי.

(מפנקסי.)

רק שש שנים עברו מעת עזבי את ארץ מולדתי עד שובי אליה. מה הן שש השנים בתוך נצח ימי העולם? הלא כנרנר חול שעל שפת הים! וככל זאת מה רבים השנויים והתמורות. שהתרחשו בעירי מאז ועד עתה! הלא מהפכה נהיתה. איה האנשים שהיו? איה המקומות הקרובים כל-כך ללבבי? איה הקלוי. הנן שמאחוריה ששם עברו עלי ימי נעורי? אים? מקומם לא יכירם רק ערבוביה נוראה משמשת. משמוש הנבזים. וכך אלה נהיו בעת קצרה כזו!

כמה גדול כח הזמן ומקרוי...

לפני שש שנים הלכתי בנודה מפני חיל הרוסים. מצאתי מפלט בעיר ביהמית גדולה אחת. התבוננתי אל מעשי יושביה ואופן חייהם. וקנאתי מאד בהם. המה חיים — אמרתי או אל לבי — מה מכים חיים נלים ברב עוהם. לא כמו בעיר מולדתי השוקמה הנרדמה והחד נווגית. מה יכול אתה. בן אדם, לשעום מן החיים מלא לנמוך ולהתענג ככל אות נמשך. לשוט. הנך חפץ? הא לך דונה — ושוט! להרקיע

שחקים ויושבי הארץ כנמלים בעיניך ידמו, רצונך? הבה, נעלה על מנדל השעון! להנשא על כנפי הרוח ולעוף ביעף? הרי לך כרכרה! להתענג על הדר הבע משתוקק אתה? סור נא אל נדיהעיר, ראה מה יפה ומשוכלל הוא! משני עבריו נמשכות שדרות אילנות, שיר אומן טפחתן, ענפיהם מזורדים ומהוקצעים, אין נידול פרא בהם. בנייהם שביד ישר, שחיל צהוב שטוח עליו, הולך ונבלע בים בעצים. ציץ או נבעול בי יעלה על הדרך הזה, או יד הרוצה תעקם ותנכשם רק סדר ומשמר ישלטו פה. הכל על מקומו הראוי לו. ובראותי את כך אלה קראתי בחום לבני; האת, מה יפים פה החיים. אשרי לאלה, שזכו לכך!

לא ארכו הימים ורוח אחרת עברה עלי. נפשי התחילה בוהלה בקריה העליוה, בשאונה ובהמונה. האם חיים יש פה? אין אלה חיים כלל! החיים הטבעיים והאמתיים אינם פועלים פה מאומה; הטכניות כבשה כאן את הכל והיא מתנבדה על הטבע וממיתה אותה.

ושנאתי פתאום את הרחובות ההנמים והרועשים מבני אדם ואת כל המגדלים והארמונות, מי יתן והייתי מחליף אותם מהרה בסמטאות העקלקלות והצרות שבעירי; ואת נן העיר המפואר הזה לא הייתי מקבל תחת נן עירי שמאחורי הקלוי באשוחיו הקרוחים. הוי, כמה מתגעגע אני אל העץ הקרח, העומד בדד בירכתי להנן הזה. העץ הזה היה משמש לי תמיד מטה, לקלוע אליו את האבנים בהיותי נער קטן. הלאה כל שכיות החמדה! הלאה שלל-הפרחים; אותה, רק אותו אני אוהב, והתגעגעתי...

מביט אני לתעלולי העיר ותקוניה. ואני מרגיש אי-נעימות בתוכה. הנה המעשנות הגבוהות משחירות בעשנם את השמים הכחולים. והפיה נופל על כל ציץ ופרח, ואלה נובלים וקומלים בעודם באבם. ושנאתי גם את בתי-החרושת הענקיים, המפריעים ברעשם את שלות היום השקט והצנוע...

אל עירי נכספתי, אל עירי הבינונית, שעוד נמצאות בה פנות נדחות, ששדה נעימה שוררת בהן... הנה, אל עירי חפץ אני. מי יתנני בעיר מולדתי החביבה! מי יזכילני אל השבילים והסמטאות העקומים המובילים אל הקלוי! מי ינחני אל הנן שמאחוריה, אל הנן הקרח שבור-העצים ורעוי-הענפים! אל הנדר הרחווה, שבצלו הייתי נח כחום היום שהסתחרתי בקרן זוית שלה בהיותי משהק עם חברי בקמנותי במחבואים. אל בית ר' מרדכי הונג מי יוליבני, ביתו של זה, הסמוך אל הקלוי, בית קטן ודל, שעל גוו עלה כבר אוזב מרב זקנה...

ואת כל חברי התמימים, מי יראני את כל אלה? והנה באה העת. והנני כבר ברכבת בדרך לעירי, אבל הרכבת אינה נוסעת כהונן, מתרשלת — על אפי והמתי — בהליכה. הידע נוף דומם, לב ברזל מה' שלכי, לב בשר מרגיש?... התחוש היא הרכבת, מה שאחוש אני?

אבל לכה דבר יש קץ. וסוף סוף הולכת הרכבת וקרבה למחוז הפצוי, וביום השני בטרם עלה השחר קרבה הרכבת לנליד עירי. ואז לא יכולתי עוד לישון. קרבותי אל חלון-התא. קנחתי את שמשיותי הרטובות מטל בקר, וערפל נשקף בעדן.

יצאתי מתוך תא הקרון, הלל העולם היה נוש אפירי אחד. בסולם הברזל הקבוע ברכבת ומוליך הגנה עליתי, צופה אני לצד עירי: נקודה כהה ממושטשה מדפרפת לנגד עיני, נקודה החתולה בערפלים.

הידע איש מה שבחביון הערפל העכור?... סוד הוא.

(סוף יבוא)

היהדות והשמיות.

באמצע המחצית השניה של המאה שעברה, כשהתגברה שנתא ישראל מחדש אחרי התקופה הקצרה של ורמים ימניים, כששוואי ישראל הפשו אחרי איוו פורמולא, לחפות על הנגוד שבין רדיפת עם הלש ובין הפרוגרם המציאו ביסמיק וסייעתו את המלה החדשה אנטיסימיטיסמוס. הרי זה כאומר: אין כאן נול משפט זרים ועושק עם הלש ודל, אלא תרים בפני הפורענות של רוח זרה והשפעה זרה לנו. הפצים את להנן על הרוח הארית המתורה מפני ההשפעה השמית הזרה לנו. ולפיכך אנו משתרלים להרחיק את היהודים מהשתתפות בחיי הצבור שלנו. אין כאן מלחמה הבאה מתוך שנאה, אלא שאיפה לשמור על טהרת הגוע הארתי. מוכן שאין כאן תעורתנו לכדוק כמה מן האמת יש באמתלא וו. עד כמה הפשי האנטיסימיטיסמוס של אותם ההוגים הידועים מתאוות רשע ובצע, כוונתי כאן רק להעיר על טעות יסודית: הכרוכה בפורמולא זו. על החלפת יהדות בשמיות, על אותה הרעה, שיהדות ושמיות היינו הך.

באמת כל הנסיונות לבאר את היהדות מתוך הסביבה השמית ומתוך תנאי החיים השמיים לא הצליחו. אותה האוניברסליות הרוממה של נביאי ישראל, אותה ההכרה המוסרית הנכונה והבנת האלהות בתור נושא הצדק המוחלט האוניברסלי, אינה עלולה להתבאר מתוך סביבה הרגילה בעבודת אלהות מקומיות, שאין בה אפילו משהו של הכרה מוסרית, אלא ההפך הנמור: זוהמא נסה ותועבת אלידים שפלים. אורבא אפשר להחליט, שכל עיקרה של היהדות לא באה לעולם אלא לשם נגוד להרוח השמית והמושגים השמיים. אישיות מוסרית כזו של הנביא עמוס, למשל, לא היתה מובנת לפני הורו ובני סביבתו השמית. הרעיון שאלהי ישראל מחריב את ארצו ומגלה את עמו מפני שהשחיתו את דרכם והטאו לררישות המוסר, היא זר ואי-אפשרי בעיני כל עמי הקדם באותו זמן. לפי המושגים השמיים הרי זה אבסורד להחליט, כי הבעל למשל, מאס בעמו מפני הטאיו והכחיד אותה שהרי עם בטולה של האומה בטלים ממלא גם אלידי אותה האומה. העבודה הדתית של האלילים השמיים אין בה שום גוון מוסרי, היא באה רק לשם פיוס האלילים ולהשפיע עליהם, לפעול עליהם שלכם יהא טוב להם, אבל אלהי ישראל אין לו צורך בשום קרבן, הוא דורש מאת כל אדם רק משפט וצדקה והצנע לכת, עם ישראל קרוב היה קרבת הגוע והרם עם המואבים, גם לשון שני העמים הקטנים הללו היתה כמעט אחת. ובכל זאת מה רב ההבדל בינם, ומה גדול המרחק בין כמוש אלהי ישראל.

רבים מחוקרי ההיסטוריה כבר החלו להרגיש את המלאכותיות שבאותה הקונסטרוקציה עיד ההבדל שבין האריים והשמיים. לפיכך החלו להמציא מין קונסטרוקציה חדשה בנוגע להבדל שבין שני הגועים הללו. עד עכשו רגילים היו לאמר: גאוניותם של האריים, ביהוד באותה המדינה שהתגלתה אצל היונים, התבטאה באמנות ומדע, בעוד שיצירות העמים השמיים התגלו בחיי הדת. באו החפירות החדשות בכל ואשור והוכיחו, כי הבבלים והאשורים כבר עמדו על מדרגת התפתחות גבוהה מאד בנוגע למדע ואמנות, ולפיכך חזרו עכשו לאמור מוחלפת השטה: כה השמיים גדוד באמנות וביצירת מלכות נדודות ומדינות גדולות רבות התרבות ותרשת המעשה, וכח האריים גדול דוקא בדת. כל האלילים השמיים הגם אלידים מקומיים והאלים האריים הם אוניברסליים. הקולטוסו השמי כרוך כמעשי תועבה ושפיכת דמים, והקולטוסו הארתי למרות המיתולוגיה הרבה שבו, נושא עליו לפיד החוקרים הללו חתם מוסרי כללי.

אבל כאן מתקשים הם בהבנת חיון הנבואה הישראלית. בנבואה הישראלית מתגלה לפנינו גובה מוסרי ואוניברסלי, שאין להביאו

בשום יחס וקשר עם האלהות המוגבלת של השמיים ואף לא עם הדתיות של האריים. לפיכך יש משערים השערה חדשה: במכתבי תל אר אמרנא, שנתגלו בסוף המאה שעברה, באותה חליפת המכתבים, שבין מושלי כנען הקטנים ובין מלכי מצרים, נזכרו שמות הנראים כשמות אריים. ולפיכך הרי אפשרות חדשה נגלתה לחוקרים הללו, שיש בה כרי לחלצם מן המצר. כל ארץ סוריה היתה באמצע האלף השני לפני הספירה הנהוגה, מיושבת מעמים אריים אינדונרמניים. אלא שאח"כ נכבשה הארץ לפני עמים שמיים, ולפיכך כל אותה הדתיות הנדולה והמוסריות הנעלה, שנגלתה בישראל, עלינו דוקא אותה על חשבון האריים והכל שריר וקים. אלא שעדיין קשה, מדוע לא נגלו נביאים בין הארמים והרי גם בארם מצאו שמות אריים? ומדוע לא נגלו נביאים אלא בישראל? האם רק בישראל היה צורך למחות נגד תועבות עבודת האלילים? הלא תועבות הכנענים גדלו עוד יותר? מבל האמור אנו למדים, כי חיון המקוריות העברית לא ניתן להתבאר מתוך השערת הסביבה, אין לנשט להקירת הנבואה הישראלית עים המיתודה הרגילה ואין להשתמש כאן באותן הקטיגוריות של שקירת ההיסטוריא כלל. כאן לפנינו התגלות חדשה ומקורית. הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשבו.

בן ציון רפפורט.

ביום א' פ' בשלה בשעה חצי השביעית תהיה בביהמ"ד "בית ישראל"

אספה כללית.

של חברי אגודתנו. על סדר היום ענינים חשובים. כל הצעירים ההוגים חבה לרעיוננו יואילו לבוא.

אגודת "צעירי מזרחי" בקראקא.

ממערכת "המצפה".

מאת קוראינו בכל עיר ועיר נבמשי, להודיענו איש איש ממקומו את המקרים והמעשים החשובים הנוגעים לצבור ייש בפרסומם תועלת לרבים. הפרסום הזה מחבר את הצבור להרגיש יחד ולהשתתף בצרת הרבים. אך יש להזהר, שלא להלאות את הקוראים בדברים הנוגעים רה ליחידים.

האגודות, ציון, ועבריה בסמרי מברכות את החברים הנאמנים מר הירץ ויולתיר ומר מיכאל ס'ינק כמיוט מקרב לב לארוסם, יזכו לבנות את בתיהם על אדמת ישראל ואושר תמיד ילום.

הרגיני מברך באמונה את ידידי וידיד כל העברים מר ר א ובן סאהן לחתונת בתו מרת עטיה עם מר מיכאל גולדברג בווינא. שמעון מנחם לור.

ברכות מאליפות דראש אחי החביב מר יעקב ליכט וכדתו מרת רחל ראה סרי ערמאן לארוסם ויזכו לבנות ביתם בארץ אבותינו ברב נחת ואושר. אברהם דיכס — ירוסלב.

בית-מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków

רשימה מחודש מבת תרפ"א

מ"מ	מ"מ
240— מחשבה ושירה . . .	אוצר ישראל, 10 כרכים
90— ברוך שפינוח . . .	14,000— מהודרים. כבד ועור . . .
. החסידות — ר' נחמן	ביאליק, שירים, מכו' הדר . . . 180
45— מכרסלב, כ"א	בן סירא בממורו העברי . . . 120
250— סבס, לברה, דומן	ברדיצבסקי, מאוצר האגדה
180— סלוונר, יהדות ואנושיות ב"ח 380
45— שטיברג, ספורי חסידים מהעבר הקרוב, 24 ספרים . . . 80
45— שיחות חסידים מעמק החיים, ספורים . . . 180
180— שלום עליכם, כתדיאלים . . .	ברנדשטטר, כל כתביו, ג"ח . . . 550
180— טוביה ההולב	ברשדסקי, כתבים אחרונים
. מנחם מנדל בעל החלומות . . . 180	ב"ח 350
180— שניאור, מן החיים והמות . . .	גורדון, ל. ל. כל שיריו, ו"ח . . . 500
250— נתיבות, מאסף ספרותי . . .	גנסין, כל כתביו 240
600— דשפים, 50 סובצים	גרע, דברי ימי ישראל,
250— ספרי אנורה, ב' כרכים	8 כרכים, כבד ועור 6000
. פרלא, אוצר לשון חכמים	הורודצקי, דמורות הרבנות . . . 180
250— פתגמי חז"ל ע"פ א"ב	מייטלבוים, הרב מלאדי
. פידפוזן, תולדות היהודים	ומפלגת חב"ד, ב"ח 540
550— בעת האחרונה	ליקן, תולדות הרמב"ם 45
. האכרות, התורה והנסיון . . . 80	ר"י הלוי, הכוזרי, אבן תבון . . . 300
100— ב. לזר, האנטישמיות	ליפשיץ, תולדות רש"י 180
260— הנוטריקון הסמנים והכנויים . . .	מימון שלמה, אוטובוגרפיה . . . 180
140— פרופ. פרנק, הסבלה	מזיז, תולדות האמונות
80— סוקולוב, למרנן ורבנן	והדרות 500
160— תכנן הציוניות	גורדון, פרדוכסים 180
100— שטראק, מבוא התלמוד	פרישמן, כל כתביו 17 ספרים . . . 2200
70— רב-צעיר, התלמוד כה אמר סתותפרא בי"ח . . . 420
120— שלכת, מאסף ע"י שושמן	פרע, כתבים 500
. בעד המשלוח להוסיף 5% להמחיר.	צייטלין, הטוב והרע 120

כל ספרי למוד ועור. הוצאות צנטרלי, שמיכל ועוד, ספרים גרמנים
 של יודישער פערלאג, לעוויט ועוד.
 כמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו 75 מרק מכורך

דמו"ס ולמודים רבט הנון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

אין פארלאג דאס ביבעל צו באקומען:

הו"ס. ערצעלונג (פ"ח נ) מיפעלעווי . . . 15 מרק.
 יצווישען נאכט און שאג (פ"ח מ. ערדיך) . . . 18
 פאלקשטימליך'די ידער (פ"ח מ. נעבירטיג) . . . 8
 מ'קומי ספורים לילדים עם ציורים מאת נ. מיפלג . . . 20

"הפורא הקטן" שבועון לילדים; אבאנאמענט יערדיך 350 מרק.
 פערטעל יאר (9 מאק.) איינצעלנומער 8 מרק. פאר מרים און פערער
 דאכאט. מיט אנדערע אויסגאבען זענען מיר גרייט צום אויספויש.
 פארטא 5 פרא. פון פרייז. רעקאמאנדירט 3 מרק.

Adres wyd.: S. Monderer, Kraków XXII, Kalwaryjska 14
 P.K.O. Nr. 142.674

קאנקורדז

בית המדרש "בית ישראל" מיאדאָווא 17
 בקראקא רוצה למנות ש"ץ מומחה בן תורה
 שיתפלל עם משוררים. שכירות כפי ההשוואה.
 הוצאות יהודון רק למי שיתמנה.

העמיקאליען גראַספערקויף.

קאלאָפּאָניום מאַנטאָוואַכס קאַרנאַבערוואַכס, נומיראַריקום.
 ניראַזין, וואַסערלאָזליך און פּעטטלאָזליך, זאַמטליכע אַנילין-פּאַרבען.
 פּיר שטאַף-פּאַרבען אין אַללען פּאַרבען. בלווי-אַלץ-עקסטראַקט.
 אולטראַמאַרין, וואַזעלין, וואַנענפּעטטען אין בלעכדאָזען, שוהקעמער
 שוהמאַכערוואַכס, טינטע, בלעכדאָזען א. ד. ג. עמפּעעהלט די
 פּראָפּאַגאַליעטע פּירמא

CHIEL TEITELBAUM
 FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,
 I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.
 DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לידי
 שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32
 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית.
 מחירים של עשרה מכתבים — 160 מרקאות, של
 קומפלט בן 32 מכתבים — 450 מ.

השפה. ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים
 ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 75 מ.
 להוטי רש"י 10 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משכוח
 לכל הזמנה.
 להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.